

נחוג ♦ כבאדן בארון, גרמניה, יום הולדתו ה-80 של מלכס גרונדיג, אחד מיצרני מקלטי-הרדיון, הטלוויזיה והווי-דיאו הגדולים בעולם (30 אלף עובדי-ים). גרונדיג, שהחל לעשות חיל, אחרי מלחמת-העולם השנייה, כאשר יצא עם מקלטי-רדיו הרכבי-אותם בעצמך, נשוי עתה לצרפתייה בת 39, אם בתו בת השבע ועוסק, באחרונה, גם בהקמת רשת-מלונות-יוקרה.

לשון בת 100

נחוג ♦ בווינה, בירת אוסטריה, יום-הולדתה ה-100 של לשון האס"ם רנפול, הירדנייה והנפוצה בין 800 הלשונות המלאכותיות בעולם (כנוסף ל-2800 הטיבעיות). אספרנטו (מלא"ת תיקוה") היה סס-העט של יוצר הלשון הזאת, רופא-העיניים היהודי יליד רוד-סיה, הר"ר לודוויג לור זמנהוף, שלשונו שגורה עתה בפיהם של יותר מ-20 מיליון איש ברחבי-תבל, לרשותם עומד מיבחר של 100 אלף מילים בלשון אספרנטו.

דרך ליבשת

נפטרה ♦ בקאלה, צרפת, בגיל 20, אחרי שהתמטטה תוך כדי חצייה שביחיה של תעלת לה-מאנש, רנאטה קאמארה אגונדי, שהייתה כראוי-לית, שביקשה להיות האדם ה-298 שהצליח לחצות לרוחבה (34 קילומטר), את התעלה המפרידה בין אנגליה ליי-בשת אירופה. מאז קיים רישום של צול-חם, זה 112 שנים, צלחו את התעלה בהצלחה 98 נשים 1991 גברים.

הלומן הכדורסל

נפטרה ♦ כמינכן, גרמניה, שבה שהה לרגל טיפול רפואי בכך-מישפחה, בגיל 66, יעקב שאלתיאל, מותיקי הכדורסל בארץ. שאלתיאל, יליד סא-לוניקי היוונית ויהלומן לפי מיקצועו, היה בגיל 25 חבר נבחרת-הכדורסל ובגיל 30 מאמן-הנבחרת, שאותה הוביל לשורת הצלחות במימרים של אר-תם ימים (מקום חמישי באליפות-אירופה, מוסקבה 1953; מקום שמיני באלי-פות-העולם, ריו-דה-ז'ניירו 1954). שאלתיאל, שנשאר עסקן-כדורסל עד יומו האחרון, היה בשנות ה-50 גם המאמן הראשון של נבחרת צה"ל בכדורסל וגם שופט בינלאומי.

טרנדיה בגיל 22

נפטרה ♦ בלונדון, בגיל 84, סר פרדריק אשטון, כוריאוגרף חרש-ני (הנערה שלא נשמרה היטב: ליכלור בית) ומשך שנים מנהל הבאלט המלכותי התי-היוקרתי. אשטון, שנולד בארגנטינה ככך למישפחת סוחרים אנגליים, גדל באנגליה, שבה זנח עד מהרה את מישרתו כפקיד וזטר בחברת-סחר וכבר בגיל 22 יצר את הבאלט הראשון שלו, טרנדיה של אופנה, ולאחר מכן גם הרבה לרקוד בעצמו, כשאתר מתפקי-דיו האהובים היה זה של אחת האחיות המרושעות של סינדרלה.

32 שנים כהות

נפטרה ♦ במורנה, שבצפון איטליה, בגיל 90, אנצ'י פרארי, יצרן מכונות המירוף והספורט היוקרתיים הנושאות את שמו (שכחיר כמה מהן הוא יותר מרבע מיליון דולר המכונות). פרארי, בנו של נגר, החל את דרכו המוטורית כנהג-מירוף. משהחל בייצור (שהיה מוגבל לכמה מאות מכונות לשנה, להוציא את תקופת מלחמת-העולם של שבה יצר מנועים למטוסי-האימון של חיל-האוויר האיטלקי) לא חדל פרארי מעיסוק זה עד יומו האחרון, למרות שב-32 השנים האחרונות, מעת שכבדו שני בניו נפטרו מסרטי-הדם, ביקש להתרחק מן הבריות.

יום בחייו של

נידון למות

את שילטונות-הכלא כי אין זו חובה לשים ידיו של האסיר באזיקים, אלא רשות בלבד. נראה שהשילטונות השתכנעו, ודמיאניוק ממשיך בתרגילי-ההתעמלות.

בזמן המישפט הקפיד האסיר ללבוש חליפות כהות ואל-גנטיות. בתאו הוא לבוש בקיץ במיכנסיים קצרים ובגופיה. את הנעליים החצאיות שהוא נועל, חורר דמיאניוק, כדי שיהיו מאווררות יותר ודמויות-סנדלים.

את מרבית זמנו מבלה האסיר בקריאת המיכתבים הרבים המגיעים אליו מכל קצוות העולם. מאז תחילת המישפט מגיע זרם של עשרות מיכתבים לשבוע אל תאו של איוואן האיום. חלק מן המיכתבים מלאים במלל אנטישמי פרימיטיבי, אבל חלקם האחר מגיב בצורה עניינית על הליכי המישפט וגזר-הדין.

דמיאניוק קורא את המיכתבים הכתובים אנגלית ואוק-ראינית, ועונה רק לאנשים בעלי שם אוקראיני, בשפתם. אין הוא מסוגל לענות בכל שפה אחרת.

כאשר הגיע לכלא כתב-האישים האיטלקי, המאשים את דמיאניוק בביצוע מעשי-רצח רבים במילאנו בימי מלחמת-העולם, לא הבין האסיר בתחילה כלל במה מדובר. כאשר הסביר לו סיגורו כי זו אשמה נוספת, שמח דמיאניוק, ואמר

שכיבות-סמיכה וקריאת עיתונים ומיכתבים. על גזר-הדין הוא נמנע מלחשוב ולדבר

כי זה מוכיח שחומר הראיות שבידי התביעה הישראלית אינו מדוייק.

מלבד המיכתבים קורא דמיאניוק גם את ג'רוזלם פוסט והעיתונים בשפה הרוסית המופיעים בישראל. ספרים אינו קורא. הספרים היחידים בתאו הם התנ"ך באוקראינית ובאנגלית.

דמיאניוק משבח את מנהל-הכלא, הדואג שיקבל יחס הוגן ותנאים טובים, ושאיך מבקר את דמיאניוק בתאו מדי-פעם, ומשוחח איתו.

עם הסוהרים נוצרה מערכת-יחסים ידידותית מלאת-הומור. ברוח טובה מקללים האסיר והסוהרים זה את זה בעברית ובערבית, בבדיחות-דעת. והסוהרים צוחקים למשמע המיבטא האוקראיני של הקללות הערביות העסיסיות, שלמד בכלא.

למרות שדמיאניוק טרוד מאוד בבעיות העירעור, ויש לו תיקונות רבות בתוצאותיו, אין הוא מזכיר אף במילה אחת את גזר-הדין שהוטל עליו. הוא מדבר על השופטים, מביע ביקורת על העדים או החוקרים ואומר שאין לו כל טענות כלפי צוות-התביעה, פרקליט-המדינה יונה בלטמן ומיכאל שקד. אבל הוא מתעלם לחלוטין מעונש-המוות.

הוא לא שאל אף ברמז על צורת ביצוע העונש בישראל, ונראה כי הדחיק את הנושא עמוק-עמוק, כדי שלא לחשוב עליו.

מדי יום מגיע הסוהר, ובידיו כלי בעל-קומות, לתאו המ-רווח של ג'ון איוואן דמיאניוק. במיכל נמצאת ארוחתו של הנידון-למוות.

דמיאניוק אוכל את המזון הרגיל של הכלא, ואינו מתלונן. להיפך, הוא מקבל מנה כפולה מכל דבר, כדי להשביע את רעבונו.

מצבו הגופני מצויין. אמנם, על פי התקנות שהותקנו אחרי שדנו את אדולף אייכמן למוות, נאמר כי על רופא-הכלא לבדוק את האסיר מדי יום, אבל אין צורך בבדיקה כזו לדמיאניוק. מצבו הגופני טוב עד כדי-כך שהוא מבצע בכל יום בין 75 ל-100 שכיבות-סמיכה, ומחיאיות-כף ביניהן. גברים צעירים בהרבה ממנו מתקשים בביצוע תרגיל כזה.

מדי פעם סובל דמיאניוק משתי הבעיות הגופניות שלו: כאבי-גב וטחורים, אבל אלה אינן בעיות קשות במיוחד.

סמוך לגזר-הדין עזבו בני-מישפחתו של דמיאניוק את הארץ וחזרו לארצות-הברית. בכל שבוע, ביום א', מותר לאסיר לטלפן למישפחתו בשיחת-גוביניא.

העירעור על פסק-הדין קבוע ל-5 בדצמבר, ובני-המישפחה יחזרו לישראל לפני-כן.

בינתיים מבקרים את האסיר בתאו רק שני אנשים. סיגורו, עורך-הדין יורם שפטל, הבא פעם בשבועיים ומבלה כשעתיים עם הלקוח המפורסם שלו. השניים עוברים ביחד על מיכתבים שדמיאניוק מקבל, ומשוחחים שיחות-חולין. מכיוון שבני-המישפחה אינם בארץ, דואג עורך-הדין גם להעברת החליפות של דמיאניוק לניקוי יבש, כדי שיהיו מוכנות לעיר-עור.

ג'ון דמיאניוק מבלה את ימיו באכילת מנות כפולות, ביצוע

המבקר הקבוע השני הוא כומר יווני-אורתודוכסי מירושלים המיזרחית. הוא יצר קשר עם דמיאניוק עוד לפני גזר-הדין, והאסיר ביקש כי יערוך לו קומוניון. זהו טכס נוצרי דתי, שבו שם הכומר פת דקיקה, המסמלת את בשרו של ישוע, על לשונו של הנוצרי, ונותן לו לשתות טיפת-יין, המסמלת את דמו של ישוע.

כאשר רצה הכומר לבצע את הטכס בפעם הראשונה, חששו שילטונות הכלא כי מדובר בדרך מתוחכמת להחדיר סם-מוות לנידון. אולם בני-מישפחתו, שעוד היו בישראל, התנדבו לשמש שפני-ניסיון ולטעום מן הלחם והיין בעצמם, לפני דמיאניוק. מאז בא הכומר פעם בשבועיים, מבצע את הטכס הדתי, משוחח עם האסיר והולך לדרכו.

בתאו של דמיאניוק יש רדיו, והוא שומע את כל מהדורות-החדשות באנגלית וברוסית. הוא מגיב בעניין רב על כל מילה הנאמרת עליו, ולעיתים מאיים בתביעות ובמיכתבי-תגובה, כאשר מה שנאמר אינו מוצא חן בעיניו. בני-מישפחתו ביקשו להכניס לחדרו מכשיר-טלוויזיה, אך שילטונות-הכלא אסרו על-כך מסיבות ביטחוניות.

תרגילי-התעמלות

חרי גזר-דין-המוות שהוטל עליו, אמורות היו לחול על דמיאניוק תקנות מיוחדות, העוסקות בנידונים-למוות. לפי תקנות אלה, יש לשים אזיקים על ידיו בכל פעם שהוא עוזב את תאו. אילו נהגו כך, לא היה הנידון-למוות יכול להמשיך בתרגילי-ההתעמלות שלו. לכן ניסה סיגורו לשכנע

